

Birleşmiş Milletler'den Hükümetlere Çağrı: Hava Kirliliği ve İklim Değişikliğini Birlikte Ele Alın

Birleşmiş Milletler Dünya Sağlık Örgütü (*WHO*), Birleşmiş Milletler Çevre Programı (*UNEP*) ve İklim ve Temiz Hava Koalisyonu (*CCAC*), **Temiz Hava Girişimi'** ni [1] kamuoyuyla paylaştı ve **hükümetlere iklim ve hava kirliliği krizlerinin birlikte ele alınması çağrısında bulundu.**

- **Temiz Hava Girişimi**, iklim değişikliğiyle mücadele etmenin yanı sıra hava kirliliğini azaltmayı ve halk sağlığını korumayı amaçlıyor.
- Girişim, ulusal ve yerel yönetimlere; **2030 yılına kadar vatandaşlarını güvenli seviyede hava kalitesine ulaştırmaları ve iklim değişikliği ile hava kirliliği politikalarını uyumlaştırmaları yolunda çağrıda bulundu.**
- Paris Anlaşması'nın iklim değişikliği hedefleri, hava kirliliğini azaltma yoluyla 2050 yılına kadar yılda **bir milyondan fazla hayat kurtarmaya** imkan sağlıyor. Bu hedefler aynı zamanda yaklaşık 54,1 trilyon dolar değerinde sağlık maliyetinin de ortadan kalkması demek.

Geçtiğimiz hafta Hindistan'ın Yeni Delhi kentinde **Temiz Hava Girişimi'** ni kamuoyuna tanıtan BM Genel Sekreteri'nin İklim Eylemleri Zirvesi Özel Temsilcisi Luis Alfonso de Alba, **“iklim ve hava kirliliği krizlerinin aynı sebeplerden kaynaklandığını ve birlikte ele alınması gerektiğini söyledi.”**

23 Eylül 2019'da BM Genel Sekreteri himayesinde gerçekleştirilecek İklim Eylemi Zirvesi'nde sunulacak girişim; iklim değişikliğinin etkilerine karşı dayanıklılığın artırılacağı sağlık sistemlerine yönelik olarak, hava kalitesinin izlenmesi ve politikaların uygulanabilirliğinin artırılması için birçok yeni taahhüt ve yatırım planının kamuoyuna duyurulduğu girişimler arasında yer alıyor.

Temiz Hava Girişimi; Dünya Sağlık Örgütü, Peru ve İspanya hükümetleri, Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Birimi (*Department of Economic and Social Affairs, DESA*) ile Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (*International Labour Organization, ILO*) öncülüğünde geliştirilen Sosyal ve Politik Eylem Alanları kapsamında kuruldu. Koalisyon, halk sağlığının iyileştirilmesi, eşitsizliklerin azaltılması, sosyal adaletin teşvik edilmesi ve iklimi gelecek nesiller için korurken herkes için iyi iş olanaklarını artırmayı amaçlıyor.

Hava kirliliği 600 bin çocuğun erken ölümüne yol açıyor

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre hava kirliliği, **her yıl 600 bini çocuk olmak üzere yedi milyon erken ölüme yol açıyor.** Dünya Bankası, **hava kirliliğinin küresel ekonomiye maliyetinin yaklaşık 5,11 trilyon ABD doları değerinde** refah kaybıyla sonuçlandığını belirtiyor. En fazla emisyon salımına sebep olan 15 ülkede ise hava kirliliğinin sağlık etkilerinin gayri safi yurtiçi hasılanın (GSYİH) yüzde 4'ünden daha fazla olduğunu belirtiyor.

Paris Anlaşması'nda sunulan iklim değişikliği hedeflerine ulaşılması, **2050 yılına kadar her yıl en az bir milyon erken ölümü** ve hava kalitesindeki iyileşmeler sayesinde **yaklaşık 54,1 trilyon dolar maliyeti engelleyebilir**. Bu rakam, iklim değişikliğiyle mücadele için harcanan bütçenin iki katı demek.

Temiz Hava Girişimi aşağıdaki taahhütleri içeriyor:

- DSÖ Çevre Hava Kalitesi İlkeleri'nde belirlenen değerlere ulaşmak için hava kalitesi ve iklim değişikliği politikalarının uygulamaya konması.
- Karayolu taşımacılığında kaynaklanan emisyonlarının azaltılmasına katkıda bulunmak amacıyla e-taşımacılık ve sürdürülebilir ulaşım politikalarının ve eylem planlarının uygulamaya konması.
- Politikaların hayata geçmesi sonucu kurtarılan hayatların, çocuklar ve diğer dezavantajlı grupların sağlık kazanımlarının ve sağlık sisteminin finansal kazanımlarının hesaplanması.
- İlerlemelerin izlenmesi ve Breathelife kampanyası tarafından desteklenen uluslararası yapılanmalar aracılığıyla deneyimlerin ve iyi uygulamaların paylaşılması.

Temiz Hava Hakkı Platformu Türk Tabipler Birliği temsilcilerinden Doç. Dr. Gamze Varol Temiz Hava Girişimi'nin Türkiye için ne anlama geldiğini yorumladı:

“Birleşmiş Milletlerin hava kirliliğini odağa alan bir girişime ön ayak olması çok sevindirici. Hava kalitesi ve iklim değişikliğine uyum politikalarının birlikte ele alınması için yapılan bu küresel çağrının, Türkiye'deki ulusal ve yerel yönetimlerin de bu konuyu önceliklendirmesini sağlayacağını umuyoruz. Platform olarak Mayıs ayında yayınladığımız [Kara Rapor\[2\]](#)'da Türkiye'de 2017 yılında hava kirliliği seviyesi DSÖ seviyesine indirilseydi trafik kazalarının 7 katı kadar (yaklaşık 52 bin) ölümün önlenebileceğini ortaya koyduk. Hem hava kirliliğinin hem de iklim değişikliğinin ana sebeplerinden olan fosil yakıtlardan elektrik üretimi, emisyon yoğun sanayi ve ulaşımın kontrol altına alınması için başta Sağlık Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olmak üzere devlet kurumlarının bir araya gelerek insan sağlığını merkeze alan politikalar geliştirmesi şart”.

Temiz Hava Hakkı Platformu üyelerinden HEAL - Çevre ve Sağlık Birliği Türkiye danışmanı Funda Gacal ise, “Türkiye'nin de Temiz Hava Girişimi'nin çağrısı doğrultusunda, hava kirliliği seviyesini DSÖ limitlerinin altına indirmesi için gerekli önlemleri hızla alması gerekiyor. Bunun için, öncelikle en fazla sağlık etkisine sebep olan parçacık madde 2.5 (PM 2.5) için bağlayıcı sınır değerleri içeren bir yönetmeliğin acilen kabul edilmesi ve [Gothenburg Protokolü](#) gibi küresel anlaşmalara taraf olunup hava kirlleticilerinin kaynaklarına göre ayırarak kamuoyuyla paylaşılması önem arz ediyor. Böylece Türkiye'deki hava kirliliği kaynaklarının sağlıklı tespiti yapılarak, çevre ve sağlık alanında akademi ve sivil toplumda çalışan uzmanların da katkısıyla hava kirliliğinin etkilerini azaltmaya yönelik stratejiler geliştirilebilir” dedi.